

GERARD QUINTANA

Entre el cel i la terra

ENTRE EL CEL I LA TERRA

GERARD QUINTANA
ENTRE EL CEL
I LA TERRA

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: MARÇ DEL 2019
© GERARD QUINTANA RODEJA, 2019
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U., 2019
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
FOTOCOMPOSICIÓ: TONI CLAPÉS
ISBN: 978-84-664-2480-6
DIPÒSIT LEGAL: B. 1.860-2019

www.columnaedicions.cat

Les referències als fragments d'*Hojas de hierba* o *Feuilles d'herbe*,
de Walt Whitman, corresponen a:

- Pàg. 31: fragment del poema «Pasé una vez por una populosa ciudad» («Once I pass'd through a populous city»), traduït per Jorge Luis Borges (1969)
- Pàg. 32: fragment del poema «Une femme m'attend» («A woman waits for me»), traduït per l'autor a partir de la traducció francesa de Maurice Léon Bazalguette (1909)
- Pàg. 34: fragment del poema «Una mujer me espera» («A woman waits for me»), traduït per Jorge Luis Borges (1969)
- Pàg. 93: fragment del poema «Une femme m'attend» («A woman waits for me»), traduït per l'autor a partir de la traducció francesa de Maurice Léon Bazalguette (1909)
- Pàg. 347-348: fragment del poema «Canto a mí mismo» («Song of myself»), traduït per Jorge Luis Borges (1969)

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

*Per a tu, que sempre
has desesperat pacientment.*

Le ciel bleu sur nous peut s'effondrer
Et la terre peut bien s'écrouler
Peu m'importe si tu m'aimes
Je me fous du monde entier.

ÉDITH PIAF
«Hymne à l'amour»

—Sou noble —va dir el prior.
—Ho he oblida tot —va respondre l'home.
El prior mogué el cap.
—Sou ric.
—Ho he donat tot —va dir l'estranger.

MARGUERITE YOURCENAR
Anna, soror...

Índex

PRIMERA PART

1. «Tannhäuser»	15
2. La gran pluja	27
3. «Bolero»	37
4. «De rodillas»	47
5. «Entre dos aguas».	61
6. «African reggae»	75
7. Siberiana	89
8. «Because the night»	107
9. Silencis	121
10. Desdesig	141
11. «Se'n va anar»	153

SEGONA PART

12. «Wednesday night prayer meeting»	167
13. «Excellent birds»	183
14. «The single petal of a rose».	207

15. «La vie en rose»	223
16. «Hymne à l'amour»	241
17. «Amics per sempre»	253
18. Les valquíries.	277
19. La casa en flames	303
20. «New York city serenade»	327

EPÍLEG

21. «If everyone was listening»	351
---	-----

<i>Agraïments</i>	367
-----------------------------	-----

PRIMERA PART

I

«Tannhäuser»

Barcelona, 7 de febrer de 1952

T othom estava assegut al seu lloc. La música va començar a sonar. El Patxi es va treure les sabates empenyent els talons amb les puntes sense descordar-les. S'havia hagut de posar de mil i un botons i la roba que li havien deixat o li anava massa gran o massa petita, segons la peça. Era més alt que la majoria dels seus companys de l'Escola de Belles Arts. Es va afuixar la corbata i es va descordar el primer botó de la camisa. Des que havia arribat a Barcelona, el darrer lloc on s'hauria imaginat entrar era aquest. S'havia compromès amb la Neus a acompanyar-la. Li feia molta il·lusió, deia, d'anar-hi amb ell.

—¿Estás segura? Eres una mujer casada, y habrá mucha gente luciéndose y todavía más gente mirando. Un estreno en el Liceo es lo menos discreto que puedo imaginar —va dir el Patxi des del llit.

Mai no s'havia sentit atret per l'òpera. Li semblava excessiva, exagerada, especialment la de Wagner, desesperadament lenta i llarga. Però ella estava decidida.

—No ens coneixerà ningú. Farem com si no anéssim junts encara que ens asseguem de costat —va dir la Neus. Els pares d'una companya de la coral eren abonats al Liceu i li havien cedit els seus seients—. No vull desaprofitar les entrades que m'ha donat la Gemma.

—Supongo que lo ha hecho para librarse de Wagner —va comentar mentre s'incorporava embolicat amb els llençols i s'asseia en direcció a ella, que es vestia amb pressa.

—Si no vols venir no hi estàs obligat, ja hi aniré amb alguna amiga, o... amb algun amic.

—Menos con tu marido, irías con quien fuera y donde sea. Si quieres os espero a la salida y nos vamos juntos de fiesta para rematarlo. —Va caminar cap a ella com un patrici romà, arrossegant la toga.

—Ets tan desagradable quan vols... —Ho va dir amb fredor però sense gravetat.

El David era tan reservat, tan sec i impenetrable, que cada cop més sovint se sorprenia esperant les baja-

nades del Patxi. Aquell home havia aparegut a la seva vida com un miracle durant la vaga de tramvies. Potser tot hauria estat diferent si no l'hagués recollit de terra en plena càrrega de la Guàrdia Civil durant la vaga general de mitjans de març. Hi havia moments en què també pensava que potser havia arribat com una condemna. Li havia fet perdre la por. Cada dia assumia més riscos i n'era conscient, però cada cop li importava menys el judici dels altres. El que tenia clar és que tot i els pocs mesos que feia de la seva primera trobada ja havia decidit que no el podia perdre. Seria com quedar-se sense aire.

—Ya sabes que solo es un juego. Como la vida misma. —Va riure mentre ella s'acabava de cordar la brusa i s'arreglava els cabells davant del mirall. La va agafar per darrere amb un braç, encara rient, i amb l'altra mà la va despentinar fins que li van quedar tots els cabells davant de la cara.

—Burro, deixa'm estar! I ara què? He d'entrar a treballar d'aquí a deu minuts, i sense dinar altra vegada.

Ell li va apropar un raspall per ordenar-li de nou els cabells, cosa que ella va fer de forma decidida i gairebé automàtica.

—Mujer, eso de que no has comido nada no es cierto del todo. —La rialla va ressonar per tota l'habitació.

Ella ni se'l va mirar. Quan va acabar de penti-

nar-se i recollir-se els cabells en un monyo, li va llançar el raspall al cap amb força abans de sortir per la porta mentre ell seguia rient, fregant-se el front per l'impacte.

—A fer punyetes! —va dir en un to molt agut abans de tancar la porta amb un somriure de complicitat als ulls.

Ara eren a la platea del Gran Teatre, entre vestits llargs i lluentons. La diva era una encara jove soprano alemanya, Gertrude Grob-Prandl. Un senyor del costat que semblava entendre-hi deia que era la veu més gran del segle però que no la contractaven als grans teatres per la seva complexió, alta i robusta. Que la discriminessin pel físic va despertar la seva simpatia per aquella dona de semblant dur que es passejava per l'escenari sense gaire gràcia però que cantava amb una seguretat i una grandesa impressionants. Ell va provar de tancar els ulls per només escoltar-la. La Neus li va donar un cop de colze pensant que s'havia quedat adormit. El Patxi es va apropar per xiuxiuejar-li a l'orella:

—No te preocupes, aún estoy aquí. No me despiertes hasta que empiece a roncar.

El programa estava format per tres fragments de tres clàssics. El primer, de *Fidelio*, de Beethoven, precedit de l'obertura «Leonora» núm. 3 de l'òpera del

mateix autor. Els altres dos eren fragments de *Tannhäuser* i de *Siegfried*, de Wagner. A la primera mitja part van preferir quedar-se al seu lloc. Ella estava una mica cohibida per tota aquella gent que la mirava com si no fos d'aquell món. Ell havia anat canviant el seu to juganer per uns silencis cada cop més llargs fins que va començar el segon acte de *Tannhäuser*, el que se centra en el concurs de cant en què el guanyador serà premiat amb l'amor d'Elisabeth. El Patxi va tornar a tancar els ulls i a poc a poc va sentir el so que omplia la casa familiar de Bilbao i va distingir la figura distant del seu pare, i la de la mare a la cadira, al costat de la finestra entelada per la pluja. De vegades pensava que la música de Wagner era un mur darrere el qual el seu pare s'atrinxerava en la seva invulnerabilitat. El Patxi s'havia acostumat a conviure amb aquella banda sonora, dotada d'una intensitat que sovint el sobrepassava. Tant, que va tenir curiositat pel que explicaven aquelles òperes i va buscar entre els llibres del seu pare. *L'anell del nibelung* constava de quatre òperes en les quals Siegfried era l'heroi. Al seu pare li agradava especialment *La valquíria*, la segona de les peces que formaven aquella tetralogia de quinze hores de durada, en la qual dos germans bessons es retrobaven i concebien l'heroi que recuperaria l'anell de poder. Quan va saber-ne l'argument, el va sobtar que aquella fos l'obra preferida de l'estricta i devot

tinent coronel Saura: estava segur que aquella relació incestuosa li devia resultar inacceptable. Però l'amor no tenia límits ni motllos, en aquell món wagnerià en què els homes compartien passions amb els déus. I el seu pare, com un déu més, no semblava adonar-se'n o preferia ignorar-ho, com si es tractés només dels assumptes dels homes. Va tornar a obrir els ulls. A l'escenari, Wolfram i Tannhäuser estaven en ple duel, la contraposició entre l'amor pur i espiritual del primer i la reivindicació de l'amor carnal i luxuriós del segon, explicada amb aquella lentitud greu i magníficament de l'òpera de Wagner. El Patxi se sentia més a prop de Tannhäuser, tot i que aquella música no era la que hauria fet servir per expressar-ho.

Quan va arribar la segona mitja part, va agafar la Neus de la mà i la va arrossegar fora del teatre malgrat les seves protestes. La gent que tenien a prop els mirava i ella intentava contenir el to de veu per no cridar més l'atenció.

—Però si encara no s'ha acabat. Ets un pesat, Patxi!
—Ja eren a les Rambles. Es van dirigir cap al carrer Escudillers i van entrar al Charco de la Pava.

—Te voy a enseñar Venusberg —el món en què Tannhäuser es va veure abduït pels favors de la deessa Venus— tal como es. Wagner no se entera de lo que vale un peine.

El local imitava una petita plaça de braus. Van beure

vi i van picar unes olives, però no van aguantar gaire estona allà dintre. Era ple de marines americans, i el Patxi va haver de parar els peus a un parell de ianquis. La Neus estava tan preciosa amb el vestit que li havia comprat que no se'ls treia de sobre. Després de buidar les copes, van sortir cap a Conde del Asalto. Molta gent es pensava que el carrer es deia així per la seva perillositat o per la possibilitat de ser-hi atracat, i sovint es feia el suat acudit de «No es lo mismo Conde del Asalto que un asalto al conde». El Patxi li va comentar com li hauria agradat conèixer aquell carrer abans de la guerra, en tota la seva esplendor, quan fins i tot inspirava lletres de romanços i de tangos, com aquell que acabava dient:

*Calle loca y pervertida,
como una mujer querida
imposible de olvidar...*

*Y vivís casi inconsciente, calle posta, enfarolada,
entre farras engañosas de tugurio y de burdel,
aunque sufras de miseria, la escondés en tu morada
y mostrarás solo a la vista tu sonoro cascabel...*

La va fer entrar a gairebé tots els locals i tavernes fins a arribar al Paral·lel, des del London fins a la Bodega Bohemia. Van passar la nit en aquell carrer que

en altres temps havia aixoplugat les il·lusions de tantes jovenetes que esperaven triomfar als escenaris del Paral·lel i que avui era ple dels vestigis de la misèria que havia deixat la guerra. Les dones que ara omplien les voreres tenien de tot menys il·lusions, i la majoria s'oferien per un preu de saldo; per això en alguns dels locals es van prendre la presència de la Neus com una provocació. Només eren a uns metres de distància, però no era el mateix vestir-se per anar al Liceu que fer-ho per anar a recórrer els bars del Raval. Després de sortir dels Jardines de Bagdad, una de les sales de festes més de moda, encara van entrar com van poder a la Bodega del Toro i s'hi van quedar gairebé fins que es va fer de dia. Les palmes dels gitanos seguien repicant amb la mateixa força quan va començar a clarejar.

La ciutat havia començat a canviar des de l'arribada de la Sisena Flota americana, l'any anterior. I la música que hi sonava, també. El flamenc, que havia monopolitzat el centre des d'abans de la guerra, i després la cobla, van començar a deixar pas als gustos d'aquells primers turistes. A part de Nat King Cole, que acabava de treure *Unforgettable* i sonava insistentment en bars com l'Alaska del passeig de Sant Joan, on ja havia arribat el *jukebox*, o de la música de Xavier Cugat, el català més internacional, en aquells dies la novetat era el mambo de Pérez Prado. L'anirien a veure més d'una

vegada a La Paloma. Però el que més excitava el Patxi aquells dies era «El negro zumbón», una d'aquelles cançons que no podies sentir a la ràdio, potser per la sensualitat amb què la ballava Silvana Mangano a la pel·lícula *Anna* d'Alberto Lattuada, amb uns pantalons fins al genoll i una brusa lligada amb un nus al clatell que li deixava els braços i l'esquena lliures i li feia ressaltar la pitrera. Pérez Prado la va incorporar ràpidament al seu repertori.

Els primers mesos a Barcelona els havia passat en una pensió del Raval, però la mestressa no li deixava pujar visites, ni posar la música gaire forta ni fora d'hores, tot i que el barri era tan sorollós de nit com de dia. Els seus carrerons, foscos i bruts, eren plens d'activitat a tota hora. La prostitució i l'estraperlo convivia amb l'activitat comercial i amb la vida quotidiana dels que havien trobat un lloc en aquell barri en la seva fugida de la misèria. Aviat va trobar un espai per a ell sol no gaire lluny, a l'altre costat de la Rambla. Només havia de travessar la Plaça Reial i endinsar-se en els seus arcs per penetrar en l'escletxa que obria el carrer dels Tres Llits i driblar els vianants que rondaven la luxúria d'algun dels seus locals. Unes passes més enllà va fer el seu cau. L'ambient no era gaire diferent del que havia deixat al carrer Montserrat, però el pis era assequible i no havia de donar explicacions a ningú. Allà va poder instal·lar el cavallet, un gramòfon i començar a reunir

discos. Va poder portar algunes noies que li feien de model a canvi de pocs diners. Per a elles, anar a casa del Patxi era un dia de festa. Eren dones que ho havien perdut tot i no tenien on agafar-se. L'únic crim que havien comès era formar part del bàndol equivocat. Però el pagaven amb el seu cos, que era tot el que els quedava. Amb elles va compartir el plaer de l'existència, i també el de la música, una de les seves passions. Va descobrir el jazz gràcies als intercanvis amb alguns d'aquells nois americans que sortien del port a la recerca d'aventura. Els negres no podien entrar als mateixos bars que els blancs a causa de la segregació racial vigent als Estats Units, així que hi havia locals on anaven els soldats blancs i d'altres on només anaven els soldats negres, com el bar Cádiz, molt a prop de la seva antiga pensió. També hi havia altres locals, com el Grill, on hi havia una barra per als soldats i una altra per als clients locals. Només les noies podien compartir barra amb els marines. Aquells carrers semblaven cosits amb retalls de pobresa, de dignitat i de picardia, amb un excés de grisos que la mirada del Patxi transformava en petits tresors, en una incansable recerca de bellesa.

Quan per fi van arribar al portal del carrer de la Lleona ja era de dia. Van aconseguir pujar les escales entre rialles i ell encara va tenir esma de posar el disc que havia aconseguit el dia abans. La Neus va jugar a fer de Silvana Mangano i el Patxi li va dir que la pre-

feria mil vegades a la italiana. I és que la Neus era una d'aquelles dones que no deixen ningú indiferent. La recordava amb l'ampolla d'aigua del Carme en una mà i una flor a l'altra en les protestes de març; semblava una sacerdotessa pagana. Encara no es coneixien. Va quedar impactat per aquella imatge i durant uns dies la va seguir fins a la granja del carrer Petritxol, on treballava. Buscava una model, ja estava fart de les meuques de Sant Ramon. Només de veure-la va saber que era ella.

Aquells dies Barcelona era un petit volcà a punt d'esclatar. La pujada del preu del transport va fer trontollar la calma tensa i la por dels darrers anys. No és que la gent no en tingués, de por, però ja n'estava farta: el mateix bitllet de tramvia a Madrid costava 40 cèntims i a Barcelona 50, i l'avís que l'apujarien a 70 va provocar una rebel·lió espontània. Els pocs grups organitzats es van veure superats per la reacció de la gent i s'hi van afegir. La policia buscava els responsables de la protesta i va començar a fer detencions indiscriminades entre els habituals, però allò no ho havia liderat ningú, havia sorgit de la gent. Els primers dies d'aquell mes de març la consigna era no fer servir els tramvies. Anirien a peu. Va haver-hi morts, ningú sabia ben bé quants, i corria pels carrers el rumor que un nen de cinc anys havia estat abatut per un tret de la policia. Els ànims es van anar escalfant i els tramvies van ser apedregats tot i que la protesta en principi era pacífica.

La Neus es va afegir de forma activa a la protesta contra la voluntat del seu home. Tothom n'anava ple de la suposada relació de la vedet Carmen del Lirio amb el governador de la ciutat, i una de les imaginatives formes de tocar els nassos al governador era anar amb un liri a la mà i una ampolla d'aigua del Carme. Dies després, durant la vaga general del 12 de març, en plena càrrega de la Guàrdia Civil a cavall, el Patxi per fi es va poder acostar a la Neus i agafar-la entre els braços. La va recollir de terra inconscient i va córrer amb ella a coll fins al portal més proper.

La Neus no era cap fleuma. S'havia casat feia tres anys i havia volgut trobar una feina malgrat que el que s'esperava d'ella era que comencés a parir aviat. Però encara passarien uns quants anys abans que arribessin primer la Carlota i després les altres dues nenes, quan ja tots pensaven que era estèril i la seva sogra li havia girat l'esquena. La mare de la Neus havia mort quatre anys després que el pare caigués a la batalla de l'Ebre. Van ser temps de gana i misèria. La senyora Casadevall l'havia aollit a casa seva, on la Neus l'ajudava en tot el que podia, i al final s'havia acabat casant amb el seu únic fill, el David, no sabia si per amor o per agraïment. Bé, sí que ho sabia. I ell segur que també. Però de moment ho suportaven. Fins que va aparèixer aquell home diferent de tots els altres, quan va obrir els ulls en aquell portal de la Via Laietana.

La gran pluja

Girona, 11 d'octubre de 1970

Feia dies que la ciutat aguantava pacient el xàfec ininterromput, mentre els murs centenaris i les façanes envellides regalimaven la seva grisor cap a les llambordes gastades i invisibles sota els bassals que omplien els carrers. A l'Argenteria els crits ressonaven per tots els racons, avisant de l'arribada de l'aiguat. El carrer baixava des de la rambla, paral·lel al riu Onyar i perpendicular als tres ponts que el travessaven en aquell tram, fins als Quatre Cantons, la cruïlla amb Cort Reial, Ballesteries i Carreras Peralta i el punt més baix del barri vell. Allà, al costat de la farmàcia, feia hores que els botiguers s'organitzaven pujant i baixant les escales del pont de Sant Agustí per vigilar el nivell del riu. Quan les finestres de la part de baix del bar

Boira, a l'altre costat del pont, fossin superades pel nivell del riu, l'aigua començaria a entrar pels Quatre Cantons. La pluja era intensa, generalitzada i constant. Els carrers estaven pràcticament deserts, moltes botigues havien tancat més d'hora i en alguns punts ja havia marxat la llum. La ciutat semblava abandonada i mostrava la seva cara més vulnerable. En el seu trajecte, el corrent havia arrambat tot el que havia trobat pel camí en la crescuda. El riu era del mateix color del cafè amb llet que es prenién els pares per esmorzar, i es movia amb la mateixa agitació que provocava la cullereta a la tassa quan es remenava amb energia. Al Bru allò li feia pensar en el fang amb què feien pastetes a la classe de la senyoreta Negre quan anava a pàrvuls. Quedar-se observant el riu mentre mostrava tota la seva força el sumia en un estat hipnòtic semblant al que li produïa contemplar una llar de foc. No en podia apartar els ulls. Al capdamunt del passeig, els arcs del pont de Pedra gairebé havien desaparegut de la vista, i l'aigua deixava al seu pas un gruix creixent de troncs i altres restes que havia anat arrossegant, que picaven contra el mur de la part alta del pont. Els pares no el van deixar acostar-s'hi sol, però es va escapar rambla amunt amb les filles de la sabateria del davant. Abans de tornar a casa van treure el cap pel pont de l'Eiffel: allà la sensació de vertigen encara era més gran; l'estómac s'encongia davant d'aquella passarel·la flotant sobre la

força de l'aigua. Més avall, ofegades pel soroll monstruós del riu, les veus repetien sense parar:

—Ja entra pels Quatre Cantons, l'aigua ja entra pels Quatre Cantons!!!

A casa del Bru les notícies acceleraven la respiració, mentre per l'altaveu de la ràdio una veu nasal llançava repetidament el seu alè. Els dies anteriors la previsió havia servit perquè els comerciants construïssin un petit mur de mig metre a l'entrada de les botigues per contenir el pas de l'aigua. Ara la ràdio podria esperar. La realitat ja era a les portes.

—Ja baixem, Pau!!! —va respondre la seva mare quan el pare els va cridar des del replà de baix.

Van córrer escales avall fins a la llibreria, on el seu pare havia començat a treure tot el que hi havia a les lleixes de baix. Primer van reaccionar desordenadament, ensopegant entre ells, fins que van fer cadena i van començar a pujar el material cap als espais lliures de les estanteries superiors. De seguida van veure que anaven massa a poc a poc i el resultat no era gaire segur, i van decidir que ho pujarien tot al primer pis.

La previsió va fer curt. En un moment el nivell del riu va arribar més enllà del que el pare i tots els veïns havien suposat. El mur de maons es va veure superat i l'aigua va començar a entrar pel pou que hi havia al soterrani molt abans que ho fes des del carrer. Sobre-tot els va tocar rebre a les llibretes, que estaven orde-

nades sota els taulells, i també força llibres van quedar inservibles o tacats per l'aigua. A la botiga d'electrodomèstics i de discos del davant, la força de l'aigua va petar els vidres de l'aparador, i les neveres, les rentadores i les portades de discos van començar a navegar a la deriva i a picar contra els altres aparadors, que també van veure ensorrats els seus vidres. La llibreria tenia dues grans persianes metàl·liques que protegien els aparadors i que anaven vibrant, fent un soroll estrident, amb el pas de l'aigua. La llum anava i venia fins que va marxar definitivament; ja tenien les espelmes preparades: el seu germà les havia anat col·locant per marcar els esglaons fins al primer pis. El Bru no necessitava referències, podia pujar i baixar aquella escala amb els ulls tancats. De bon matí, li agradava saltar els esglaons de quatre en quatre per anar a l'escola, on arribava amb el temps just perquè el deixessin entrar a classe. Ara pujava i baixava a tota velocitat per salvar els llibres. Els pilons que la seva família i els veïns anaven fent al replà de l'escala, on encara no havia arribat l'aigua, no paraven de créixer. De tant en tant, de sobte un llamp ho omplia tot de llum a través de la clara-boia del terrat, i quan encara estaven tots engegats el tro feia tremolar el carrer i semblava que l'edifici sencera estigués a punt d'ensorrar-se i ser arrasat per l'aigua amb tots a dins.

En un d'aquells sotrac, va perdre les referències i

en mirar d'agafar-se a la barana no va poder evitar deixar caure el munt de llibres que duia escales amunt. De seguida es va adonar que havia pogut aferrar alguna cosa amb la mà dreta. Era un llibre. Quan els seus ulls van recuperar la visió després del llampec, se'l va ficar a la butxaca de l'abric i es va posar a recollir els que havien quedat escampats per terra. Encara van passar unes hores fins que la mare els va donar permís per anar a dormir. Estava llassat. El soroll intens i eixorçador de la pluja era gairebé més esgotador que el desgast físic i que els cops, les caigudes i les reliscades que provocaven les presses i el mullader. Es va eixugar amb tres tovalloles, es va posar el pijama i encara va tenir esma d'agafar el llibre de la butxaca de l'abric i començar a llegir a la llum de l'espelma. El títol no li era estrany: *Hojas de hierba*. Es va quedar adormit amb el llibre a les mans, en una frase que deia: «Estábamos juntos, todo lo demás lo he olvidado».

L'endemà va entrar a l'habitació dels pares i va buscar a la prestatgeria. Exactament: era allà, com recordava. En una edició diferent, en francès: era una traducció de Léon Bazalguette, anterior a la de Jorge Luis Borges. L'havia vist moltes vegades quan era més petit i els diumenges al matí els pares el deixaven ficar-se al llit amb ells. Mentre seguien dormint, el Bru desplaçava la mirada per la cambra. La gibrelleta, l'orinal de porcellana, el tocador amb els pots de vidre i les

peres amb serrell per expulsar el seu contingut, el Sant Crist damunt del llit patint eternament, els llibres dels quals llegia una vegada i una altra els títols i els autors sense saber què eren. S'imaginava el que podien explicar, però mai no va gosar agafar-ne cap. Eren els llibres més preuats del pare. N'hi havia algun de força valuós. Per exemple, un d'embolicat amb cel·lofana, una primera edició en anglès de les *Memòries d'August*, just al costat del llibre que estava buscant. El va obrir a poc a poc per comparar-lo amb el que havia salvat de l'aiguat. A la segona plana hi havia una dedicatòria:

Gracias, Àngels, por mostrarme que el amor, como el agua, puede tener muchas formas y ningún límite.

El llibre era per a la seva mare, i la dedicatòria estava signada amb una P majúscula. Tot seguit hi havia una frase escrita amb força, amb uns números entre parèntesis:

Confiaré en los frutos de sus olas que gotean, como confío en los frutos de la lluvia torrencial que ahora en ti vierto.

(144/10)

P

Quan va arribar el silenci després del diluvi, fora del brogit del corrent del riu, que se sentia des de la

part interior del carrer, l'equilibri va tornar a ser possible malgrat les conseqüències de l'aiguat. La nit anterior semblava que un tren gegant es llançava a tota velocitat contra el centre de la ciutat. Ara, el silenci era un bàlsam. Els tres dies següents els va passar robant hores per llegir tota l'estona que podia, quan no havia de baixar a la botiga per ajudar a seleccionar i classificar el gènere tacat o enfonsat. Algunes llibretes i alguns llibres havien quedat ferits, de vegades només en una cantonada. L'aigua és cruel amb el paper, sempre deixa petja, encara que només hagi estat una gota la que l'ha empaitat. Les llibretes d'espiral havien quedat totes per llençar: com més eixutes, més perdien la rigidesa i més semblants eren a unes patates ondulades. Van organitzar-ho tot per vendre el material afectat a preu de saldo un cop poguessin tornar a obrir portes. El pare era metòdic a l'hora de repassar els llibres, i la mare traginava pilons amunt i avall sobre els que ja havia començat el pare. El seu germà va passar bona part del temps al llit refredat, amb algunes dècimes. Les classes van quedar suspeses fins que els carrers recuperessin la normalitat i tornessin a ser transitables. Calia retirar tot el que l'aigua havia arrossegat, i els operaris de l'ajuntament treballaven per treure les tones de fang que feien invisibles els límits entre les voreres i les llambordes del carrer. Aquell aïllament va facilitar que el Bru pogués explorar el seu llibre, que

semblava voler-li dir alguna cosa des que li havia aparegut a la mà a l'escala enmig de la tempesta.

L'estil era estrany. Aquella poesia que en alguns moments s'apropava al to d'una revelació bíblica i en altres a l'obra d'un boig el va remoure. En algunes parts era d'una intensitat que el sobrepassava. Va acabar trobant la cita que hi havia a la dedicatòria. El poema es deia «Una mujer me espera» (*A woman waits for me*), i continuava d'aquesta manera:

Espero brotes amorosos de nacimiento, de la vida, de la muerte, de la inmortalidad, que con tanto amor siembro ahora.

També va descobrir, mig esborrada, una altra xifra al peu de la dedicatòria: 1956. El darrer número no es veia bé si era un 6 o un 8. Va triar el 6, potser perquè era l'any que va néixer, i el va resseguir amb el llapis.

Aprofitant el guirigall d'aquells dies en què totes les habitacions van quedar envaïdes pel material de la llibreria, va poder tornar *Hojas de hierba* al seu lloc sense que ningú se n'assabentés. Potser més endavant li preguntaria a la seva mare qui era aquell P, però primer hauria de trobar l'excusa per explicar-li com havia trobat aquella dedicatòria en un llibre que sabia que no podia tocar, com cap de les coses de l'habitació dels pares. La mare era inflexible en aquest tema: el pare

pares. La mare era inflexible en aquest tema: el pare només vivia per als seus llibres, però aquell no era seu, era de la mare.

Whitman només va ser l'espurna, la llavor, el virus que es va estendre més endavant als poetes *beatniks*. Després van arribar Kerouac, Conrad, Faulkner, Bowles, Rimbaud, Baudelaire, Lorca... El Bru tot just acabava de començar. A casa sonava Bob Dylan tot el dia amb aquell «lament desafinadament desafiant» que deia el seu pare. El bram nasal del noi de Minnesota se sentia des de la botiga, com si els salms dels vells jueus del Call encara ressonessin a les parets de pedra baixant pel carrer de la Força fins a la Cort Reial, i sortissin després comes ajudeu-me Argenteria amunt cap a la rambla, fins al pont de Pedra, on l'Onyar arrossegava els pecats al Ter per rentar-los al mar.